

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Veritas, sanctitas, & vis ac efficacia fidei nostræ, secundum
credibilitatis ejus argumentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

... & eduxit illam a delicto suo, & dedit illi vir-

A do; quod est evidens signum veritatis illius. Et e-
hoc sequitur, quod illa non solum sit immaculata,
sed etiam convertens animas, quia non tantum ordi-
nat de actibus exterioribus, sicut lex humana,
sed etiam de interioribus: præcipitur enim Matth.
5. non solum non occidere, sed etiam non irasci,
non solum non adulterari, sed neque videre mu-
lierem ad concupiscendum, & alia similia. Tres
ergo illæ fidei Christianæ dotes & excellentiæ,
nimirum veritas, sanctitas, & vis, seu efficacitas,
paulò satius hic expendendæ sunt, quia ex his fu-
mitur evidens credibilitatis ejus argumentum.

Secundo probatur idem Antecedens: Scriptura
Sacra, in qua fides nostra continetur, antiquissima
est, ut docet Justinus in Parenetico, ubi demon-
strat Moysen fuisse antiquissimum omnium Scri-
pturam, & Græcos Scriptores non nisi longo tem-
pore post captam & everfam Jerosolyman ab Ase
B ptus cepisse, quod tamen tempus multis sæculis
antecessit Moyses. Idem asserit Tertullianus in
Apologetico cap. 18. ubi sic Romanos alloquitur:
Primum instrumentis & litteris auctoritatem
sanctam antiquitas vendicat, quid Sacra hæc Scri-
ptura antiquitas, quæ omnes Gentilium libros sæcu-
losissimos quosque Poetas & Scriptores prævenit;
ceteri quoque Prophetæ, est Moysi posthumani, ex-
mensurabili tamen eorum, non retrofiores deprehen-
duntur: primoribus vestris (O Romani) sapientibus,
& legibus, & historicis. Fides ergo nostra per an-
tiqua est, & omnem hæresim præcedit: unde cum
illiqui prior est tempore, potior sit jure, ut habe-
ant de regulis juris in 6. regulâ 54. potior est con-
dicio Catholicorum, ab antiquo possidentium,
quam hæreticorum, noviter supervenientium, ad
quos proinde cum eodem Tertulliano libro de
prescriptis capite 37. merito dicendum est: Qui
quis? Quando & unde venit? Quid in meo agit
nomen? Quo denique Marcion iure Syriam meam
callo? Quæ licentia, Valentinus, fontes meos trans-
fertis? Quæ potestate, Appelles, limites meos com-
moveris? Mea est possessio: quid hic ceteri ad volun-
tatem vestram seminatis, & pasceris? Mea est pos-
sessio, ubi possideo, prior possideo, habeo origines
quæ ab ipsius auctoribus quorum sunt res. Ego sum
hæc appololorum: sicut caverunt testamento suo,
sicut fides commiserunt, sicut adiuraverunt, ita te-
nent. Vos certe exheredaverunt semper, & abdicave-
runt, ut extraneos, ut inimicos.

§. II.

Veritas, Sanctitas, & vis ac efficacia fidei nostræ,
secundum credibilitatis ejus argumentum.

Hæc tria motiva seu argumeta insinuat Pro-
pheta Regius Psal. 18. dum ait: Lex Domini
immaculata, convertens animas, iudicia Domini
vera: nam per hæc posteriora verba, fidei nostræ
veritas, per priora verò ejus puritas, seu sanctitas,
describitur quam habet ad convertendas animas, de-
claratur, ut docet Divus Thomas in expositione
supra Psal. ubi ait quod hæc verba ponuntur ad
differentiam legis humanæ, in qua quædam illici-
ta tolerantur, sicut usuræ & prostibula, non enim
potest omnia corrigere, lex verò Domini est om-
nino immaculata, id est, omnia mala & peccata
excludens, quia nullum permittit, vel tolerat
peccatum, sed docet quodlibet peccatum morta-
le, etiam in corde tantum commissum, penâ æter-
nâ puniri, & quodlibet veniale penâ temporali:
unde fides nostrâ non invaluit in mundo, mala ali-
qua permittendo, vel delicias promittendo, sicut
lex Mahumeti, & plurium aliorum infidelium,
sed resistendo appetitui temporalium, & ab his
præsentibus averrendo, & solam rationem sequen-

Tom. 17.

242

Primò igitur Christianissimo fidem conciliat
doctrinæ quam profitemur veritas: nihil enim
est in tota doctrina Christiana, quod ratio falsum
esse ostendat; imò consonum sibi non judicet,
pensatis omnibus: ita ut ratio, si eam sequamur,
miretur tam sublimia de Deo sensa, de animo-
rum immortalitate, de fine ultimo, de mediis ad
ipsam consequendum institutis, de virtutibus &
vitiis, de bonorum operum præmio, & peccato-
rum pœnis, & aliis quæ ad Dei cultum, & ad
omnem virtutem, morumque eximiam sanctita-
tem, vehementer impellunt; miretur etiam De-
calogi æquitatem, amorem erga hostes conjugii
fidelitatem, atque id genus, quæ naturali lu-
mine facilius attingi possunt. Nullus est etiam
excogitabilis altior sensus, & omni sapientiæ con-
formior, de Deo, ejusque perfectionibus, quam
is quem tradit doctrina Catholica: omnia enim
quæ de ipso credenda proponit, plurimum com-
mendant ipsius excellentiam in essendi majestate
ipsius omnipotentiam in operandi virtute, ejus
sapientiam & providentiam in mundi gubernatione,
ejus bonitatem & liberalitatem in bono-
rum & præmiorum distributione ejus justitiam
& æquitatem in severa delictorum punitione, &
denique infinitam ejus sanctitatem in morum re-
ctitudine & puritate: quod certè evidens argu-
mentum est, talem doctrinam esse à Deo, &
spiritu veritatis profectam; nam spiritus mendax
& fallax; utpote à Deo alienissimus, non fa-
ret summa illi de Deo æstimationi: unde super-
stitiones ethnicæ, quia demonem authorem ha-
bebant, vilissimum habuere de Deo conceptum &
æstimatione. Item quæcumque doctrina Christia-
na tradit, quæ ratio vel experientia possunt discu-
tere, reperta sunt vera, ut de mundi dispositio-
ne, & creatione, animorum immortalitate, &
aliis. Si verò quædam proponit de Deo, humani
intellectus captum superantia, ut Trinitate Per-
sonarum divinum, Verbi incarnationem, &
alia quædam mysteria, ratio ipsa judicat æquum
esse sentite de Deo supra rationem, & soli Deo
de se credere, qui solus se novit, ut belle ait Hila-
rius. Denique manifestum veritatis nostræ fidei
argumentum est, quod cum Scriptura Sacra de re-
bus ferè omnibus, non solum supernaturalibus &
divinis, sed etiã naturalibus, moralibus, & huma-
nis disserat, nunquam à verò aberraverit, & nihil
sit quod Adversarii unquam potuerint convincere
mendacii. docet enim reliquorum omnium Scrip-
torum experientia, in multiloquio nõ deesse pec-
catum, esseque supra naturæ vires, omnes verita-
tes tam speculativas quàm practicas, tam superna-
turales quam naturales, assequi. Unde cum Ter-
tulliano concludendum est: Veritatem sæculo ope-
rosissimam, Philosophi affectant, possident Christia-
ni; vel cum Pico Mirandulano dicendum: Veri-
tatem Philosophia querit, Theologia invenit, Religio
possidet. Adamus cum Irenæo: Non oportet apud
alios

Gg iij

Libro 3. cap. 4.

alios querere veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere, cum Apostoli quasi in depositarium, dices, plenissime in ea contulerint omnia que sunt veritatis, ut omnis eorumque velit, sumat ex ea potum vite: hec est enim vita introitus, omnes autem vires sunt & larrones, propter quod oportet devitare quidem illos; que vero sunt Ecclesie, cum magna diligentia servare, & apprehendere veritatis traditionem.

243

Sanctitas vero Christiane doctrine in eo apparet, quod nulla est levis offensio contra Deum, vel proximum, aut propriam honestatem, quam non contemnet; nullum pietatis aut virtutis officium, quod non commendat: nullus modo amandi Deum, excellentior eo quem tradit, ex toto corde, tota anima, totis viribus; nullus finis præfari eo ad quem dirigit; nullum medium necessarium ad illum assequendum; cuius notitiam & usum non doceat; nullum motivum efficacius vitam pie & sancte instituendam, iis que suggerit, sive ex Dei curata cernentis præsentia, sive ex iudicio futuro, sive ex aliis capitibus: nullis denique efficacioribus mediis mens humana compelli potest ad omnem religionem erga Deum, & charitatem erga proximum, quam iis que doctrina Catholica tradit. Hinc est quod admirabiles & quasi cælestes homines videntur, etiam infidelibus, & videntur hi, qui huic cælesti & purissimæ doctrinæ conformem vitam agunt. Iru Paulus ad Philippenses 2. de primis Christianis affirmat, eos in medio Gentilium lucere, sicut luminaria in mundo. Sic de S. Luciano martyre refert Metaphrastes in eius vita, Ethnicos solo eius conspectu ad fidem Christi fuisse conversos. Et Athanasius de S. Antonio scribit in eius vita, quamvis latere maxime cuperet, & satageret, orbis tamen universi oculos ad se convertisse, admirabili sanctitate vite. Et de S. Hilarione idem testatur Hieronymus; de Simeone Stilite Theodoretus, & de Martino Sulpitius. Item D. Chrysostomus homil. de recta vita, Et unius Christiani modesti affectu, facilius converti Ethnicos, quam aspectu cæli & terræ. Hanc denique Ecclesie sanctitatem demonstrant infinita propemodum Monachorum agmina, & innumera Religiones & Ordines, non ad alium finem instituti, nisi ad divinum cultum, & proximorum salutem promovendam, & ad amulandum in terris perpetuam & indissolubilem unionem, quam cum Deo clarè viso Beati habent in cælis. Unde cum Eudoxia Theodosii junioris conjux, Jerusalem venisset, ut sacra loca inviseret, & vidisset innumera fere monasteria, inter se vicina, quibus præerat Euthimius Abbas, præ admiratione exclamavit. *Quam pulchra sunt tentoria tua o Jacob, habitationes tue o Israël!* Numer. 24. Demum in ejusdem veritatis confirmationem adduci potest testimonium Plinii junioris, qui de Christianis ad Imperatorem Trajanum scribens: *Præter obstinationem non sacrificandi (nempe falsis diis) nihil in illis cooperuisse testatur, quam cæcus antelucanos ad canendum Christo & Deo, & ad considerandum disciplinam: homicidium, adulterium, fraudem, perfidiam, & cetera scelera prohibentes, ut refert Tertullianus in Apologetico cap. 2.*

244

Tertia qualitas doctrine Christiane, nimirum vis & efficacia, elucet in eo quod homines à summa impietate ad summam pietatem traducit, ut de Thessalonicensibus scribit Paulus 1. ad Thessal. 1. idque tam promptè & celeriter, ut merito dicere

A possimus, quod unius anni prædicatio Evangelica, plus attulit virtutis & justitiae in mundum, quam omnium Philosophorum scholæ omnibus sæculis efficere potuissent. Quare à Propheta Regio (ut supra annotavimus) lex Domini non solum immaculata, sed etiam convertens animas appellatur, nempe quia miram habet vim & efficaciam ad convertendas animas, & ad pravos hominum mores corrigendos. Unde pulchre Lactantius lib. 2. cap. 25. *Dei præcepta, quæ & simplicia & vera sunt, quantum valeant in animis hominum, quotidiana experimenta demonstrant. Da mihi virum qui sit iracundus, maledicus, effrenatus, paucissimis Dei verbis tam placidum quam ovem reddam. Da cupidum, avaram, tenacem; iam tibi cito liberalem dabo, & pecuniam plenis manibus largierem. Da timidum doloris ac maioris; iam cruce & igne, periculum & taurum contemnet: Da libidinosum, adulterum, canonem; iam sobrium, castum, continentem videbis. Da crudelem, & sanguinis appetentem; iam in veram clementiam furor ille mutabitur. Da iniustum, insipientem, peccatorem; continuo & æquus, & prudens, & innocens erit; tanta enim divina sapientia vis est, ut in hominis peccatis insidiosa, delictorum sulcitiam uno semel impetu expellat.*

Dicent forte Gentiles, repentinas illas morum mutationes apud suos extitisse, ut de Polemone fertur, qui cum vitam flagitiosissimam duceret, scholam Xenocratis, de virtutis excellentia & pulchritudine differentis, ingressus, repente in virum alterum mutatus est. Sed respondetur primò in moribus Gentilium nunquam fuisse perfectam mutationem: nam etsi variis virtutibus non nunquam præditi fuerint, semper tamen vitio aliquo, si non palam, saltem clanculum, laborarunt, ut de Socrate, Platone, & Aristotele, Philosophorum Principibus, notum est. Secundo si quæ mutationes repentinae in eis extiterint; fuerunt rarissimæ, & fortè unum aut alterum ad emendationem vite prioris Philosophia Paganorum induxit, ubi fides Evangelica in finitòs omnis ætatis, sexus, conditionis, generis, à summa impietate, & vivendi licentia, ad summam pietatem, & morum puritatem & sanctitatem traduxit. Tertio Philosophia ethnica nonnullos divitiarum & voluptatum contemptum edocuit: sed fides Evangelica Christianos edocet mundi, & sui contemptum, qui longè difficilior est; humilitatem cordis, amorem crucis, & dilectionem inimicorum, quæ ut docet Tertullianus lib. ad Scapulam, cap. 1. est veluti proprius Christianorum character, eos à Gentilibus & Judæis discernens: *tubetur (inquit) inimicos diligere, ut hæc sit perfectæ & propria bonitas nostra, non communis: amicos enim diligere, omnium est; inimicos autem, solum Christianorum.*

§. II

Modus admirabilis, quo in mundum fides Christiana indulta & propagata est, tertium creditur argumentum.

Pura in hoc argumento continentur admiratione dignissima, & quæ fidei nostræ propagatione, opus esse duntaxat divinæ virtutis manifestè demonstrant. Primum est promptitudo seu celeritas, quæ Christi fides per totum fere mundum introducta & diffusa est; nam Paulus ad Coloss. 1. ait jam suo tempore fidem Christi fructificasse in universo mundo, & Justinus Martyr, qui vixit initio secundi sæculi, in Dialogo cum Triphone ait